

22. december 2020  
Sagsnr. 18/05189  
(tidl. sagsnr. NMK-220-0155)  
Klagenr. 1000637  
(tidl. klageID NMK-220-00155)  
FVC

## AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

### STADFÆSTELSE MED ÆNDRING af tilladelse til erhvervmæssig indvinding af råstoffer i Region Nordjylland

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter råstoflovens § 7, stk. 1, jf. § 13, stk. 1.<sup>1</sup>

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Region Nordjyllands afgørelse af 8. juni 2018 om tilladelse til erhvervmæssig indvinding af råstoffer på dele af matr.nr. F 3 , A 1 i Morsø Kommune ved adressen A 4 7900 Nykøbing Mors, med følgende ændring:

Vilkår 13 ændres til:

”13. Tilladelsen gælder kun indvinding af 60.000 m<sup>3</sup> moler pr. år over en 10-årig periode.”

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest 3 år efter Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse, jf. råstoflovens § 10, stk. 7. Tilladelsens varighed regnes tilsvarende fra datoen for denne afgørelse.

Det indbetalte klagegebyr tilbagetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet<sup>2</sup> og gebyrbekendtgørelsens § 2.<sup>3</sup> Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. råstoflovens § 43, stk. 1.

<sup>1</sup> Lovbekendtgørelse nr. 124 af 26. januar 2017 af lov om råstoffer.

<sup>2</sup> Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

<sup>3</sup> Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

MILJØ- OG  
FØDEVAREKLAGENÆVNET  
Toldboden 2  
8800 Viborg  
  
Tlf. 72 40 56 00  
CVR-nr. 37795526  
EAN-nr. 5798000026070  
nh@naevneneshus.dk  
www.naevneneshus.dk

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

## **1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet**

Afgørelsen er den 6. juli 2018 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af en omboende.

Klager har den 23. november 2018 fremsendt en række uddybende bemærkninger til klagen.

Klager har anført, at den tilladte råstofindvinding vil medføre væsentlige støj- og støvgener, og at råstofindvindingen herudover vil medføre en væsentlig værdiforringelse af klagers ejendom, herunder herlighedsværdien.

I forhold til råstofressourcens omfang har klager anført, at der alene er påvist en begrænset mængde af moler, som på grund af geologisk dobbeltfoldede jordlag ligger svært tilgængelig, hvorfor også en tidligere råstofindvinding på arealet blev afsluttet.

Endvidere har klager anført, at det forekommer urimeligt, at områdets bakkede kystlandskab, som hælder ned mod Limfjorden, skal ødelægges for at udvinde en mindre og usikker forekomst af moler, og at der på trods af den lille og usikre forekomst er meddelt tilladelse til indvinding i 15 år.

Videre har klager anført, at forhold omkring tilkørt boreslam og affald til råstofgrave i området bør belyses nærmere, inden der meddeles tilladelse til yderligere råstofindvinding.

Klager har i øvrigt anført en række betragtninger om, at Region Nordjyllands vurdering af forsyningsbehovet ikke tager højde for, at der i Hesselbjergområdet er konstateret en forekomst på ca. 2 millioner m<sup>3</sup> moler af høj kvalitet uden indhold af lava eller overjord af betydning, hvor transporten af råstoffer vil være mindre forstyrrende for beboelse.

## **2. Sagens oplysninger**

### **2.1 Ejendommen**

Det ansøgte indvindingsareal er beliggende ca. 0,5 km nord for byen Ejerslev i Morsø Kommune inden for graveområdet F 7 i Region Nordjyllands Råstofplan 2016 (herefter omtalt som Råstofplan 2016).

### **2.2 Den påklagede afgørelse**

Region Nordjylland har den 8. juni 2018 meddelt tilladelse til en årlig erhvervmæssig råstofindvinding af 60.000 m<sup>3</sup> moler over grundvandsspejlet for en periode på 15 år.

Tilladelsen er meddelt med hjemmel i råstoflovens § 7, stk. 1, og omfatter erhvervmæssig indvinding på et 9,8 ha stort areal på dele af matr.nr. F 3 , A 1 , i Morsø Kommune, i en dybde til kote 7, som i forhold til det omkringliggende terræn modsvarer 30 meter under terræn.

Tilladelsens gyldighedsperiode fremgår af tilladelsens vilkår:

”13. Tilladelsen gælder kun indvinding af 60.000 m<sup>3</sup> moler pr. år over en 15-årig periode.”

Om begrundelsen for tilladelsens varighed på 15 år, følger det af tilladelsens afsnit 5.2:

”Ansøger har i forbindelse med ansøgningen estimeret en forekomst af mindst 400.000 kubikmeter moler, på baggrund af kortlægning foretaget af GEUS i 1998. I ansøgningen er der søgt om en årlig indvinding på op til 60.000 m<sup>3</sup> i 15 år.

Efter råstoflovens § 9 gives en råstoftilladelse i indtil 10 år, men i særlige tilfælde kan en råstoftilladelse gives for en længere periode. Ifølge vejledningen til råstofloven er der bl.a. tale om særlige tilfælde når indvindingsvirksomheden på basis af de indvundne forekomster udfører en forædlingsproces, der kræver meget store investeringer, og som derfor har behov for at være sikret forsyninger i en længere periode. På den baggrund har Region Nordjylland har vurderet, at V 1 opfylder betingelser for at få meddelt en tilladelse af længere varighed end 10 år og vurderer, at det med det nuværende kendskab til området vil være realistisk, at indvindingen på det ansøgte område kan afsluttes i løbet af 15 år.”

Tilladelsen indeholder følgende vilkår om etablering af en støjvold:

”25. I takt med at indvindingen skrider frem skal der anlægges en vold af muld eller overjord på mindst 3 m højde mod nord og øst mod ejendommene F 4, A 4, F 2, A 2 og ejendommen A 3.”

Støjvolden placeres dermed mellem indvindingsarealet og de nærmeste beboelsesejendomme. Støjvoldens placering fremgår af et oversigtskort i ansøgningen.<sup>4</sup>

Tilladelsen indeholder herudover følgende vilkår om støj:

”63. Råstofgravens eksterne støjniveau må ikke overstige grænseværdierne, som det fremgår af tabel 2.

<sup>4</sup> V 2, F 1, Mors Grave- og Efterbehandlingsplan, januar 2018, kortbilag A 10.

|                                     |                                    |                                       |                              |
|-------------------------------------|------------------------------------|---------------------------------------|------------------------------|
| Tidsrum                             | Mandag – fredag<br>kl. 07.00–18.00 | Mandag – fredag<br>kl. 18.00–22.00    | Alle dage<br>kl. 22.00–07.00 |
|                                     | Lørdag<br>kl. 07.00–14.00          | Lørdag<br>kl. 14.00–22.00             |                              |
| Områdetype<br>(faktisk anvendelse): |                                    | Søn- og helligdage<br>kl. 07.00–22.00 |                              |
| Boliger i det åbne land             | 55                                 | 45                                    | 40                           |

Tabel 2 – Grænseværdier for støj målt efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens vejledninger nummer 6/1984 eller beregnet efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens vejledning nummer 5/1993 og angivet som det ækvivalente, korrigerede lydniveau i dB (A).

De anførte grænseværdier skal overholdes indenfor følgende referencetidsrum:

- For dagperioden på hverdage mandag til fredag samt søn- og helligdage kl. 07.00–18.00 skal grænseværdierne overholdes indenfor det mest støjbelastede tidsrum på 8 timer.
- I dagperioden på lørdage kl. 07.00–14.00 skal grænseværdierne overholdes indenfor det mest støjbelastede tidsrum på 7 timer. I perioden fra kl. 14.00–18.00 på lørdage skal grænseværdierne overholdes indenfor det mest støjbelastede tidsrum på 4 timer.
- For aftenperioden alle ugens dage kl. 18.00–22.00 skal grænseværdierne overholdes indenfor den mest støjbelastede time.
- For natperioden kl. 22.00–07.00 alle ugens dage skal grænseværdierne overholdes indenfor den mest støjbelastede halve time.

64. Ved boliger for ejeren eller indvinderen af råstofgrave må støjen dog overstige grænseværdierne.
65. Såfremt der fremkommer klager over støjgener fra råstofgraven, eller råstofmyndigheden af anden grund finder det nødvendigt, skal indvinderen på råstofmyndighedens forlangende lade udføre målinger eller beregninger af støjniveauet efter de retningslinjer, som er angivet i Miljøstyrelsens vejledninger, jf. afsnittet om støj. Målinger eller beregningerne foretages af et firma, der enten er akkrediteret til det eller godkendt af råstofmyndigheden. Målinger eller beregninger udføres normalt højst en gang om året, medmindre forholdene i råstofgraven er ændrede. Der skal aftales med Region Nordjylland, hvor der skal måles.
66. Den for et område gældende støjgrænse anses for overholdt, hvis de målte eller beregnede værdier – fratrukket ubestemtheden på målingen – er mindre eller lig med støjgrænseværdien. Målinger og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes, jf. Miljøstyrelsens

støjvejledninger. Støjmålinger eller støjberegninger skal udføres og gennemføres under forhold, hvor råstofgraven er i fuld drift.

67. Hvis målingerne eller beregningerne viser, at støjen er højere end tilladt, skal indvinderen sørge for, at der bliver gjort noget for at dæmpe støjen. Nye målinger eller beregninger skal kunne bevise, at støjen derefter ligger indenfor det tilladte.

Behandlings- og transportanlæg samt grave- og læsemaskiner kan om nødvendigt kræves støjdæmpet, således at grænseværdierne kan overholdes. Støjdæmpningen kan for eksempel ske ved gummibelægning, indkapsling af maskindele, opsætning af støjskærme eller oplægning af volde mod de nærliggende beboelseshuse.

68. Indvinderen skal afholde alle udgifter til støjmålinger og -beregninger.

#### **Støj i anlægs- og efterbehandlingsfasen**

69. Der accepteres i anlægs- og efterbehandlingsfasen en periode på 2 uger om året, hvor der i tidsrummet kl. 7.00-17.00 på hverdage accepteres et støjniveau på 60 dB(A)
70. Indvinder skal underrette Region Nordjylland om, hvilken periode der forventes et højere støjniveau senest 5 arbejdsdage før, de støjende arbejder skal foretages.”

Endeligt indeholder tilladelsen følgende vilkår om støv:

- ”76. Virksomheden må ikke give anledning til støvgener udenfor virksomhedens område, som efter tilsynsmyndighedens opfattelse er væsentlige for omgivelserne.
77. Hvis der bliver konstateret støvgener, der opstår pga. råstofgravens drift, skal der træffes foranstaltninger, der nedbringer generne efter nærmere anvisning af Region Nordjylland, såsom vanding af gravefronter, lagerbunker, interne veje mv. samt renholdelse af interne veje.
78. Virksomheder skal få mængden af støv fra arbejdspladsen målt af et firma, der er autoriseret til det, eller som Region Nordjylland har godkendt, hvis Regionen vurderer, at det er nødvendigt.”

Om landskabsforhold følger det af tilladelsens afsnit 5.4, at Region Nordjylland ved sin vurdering har taget udgangspunkt i Morsø Kommunes kommuneplan 2013,<sup>5</sup> hvoraf det fremgår, at indvindingsarealet er omfattet af

<sup>5</sup> Morsø Kommuneplan 2013.

udpegningen ”Landskabelige beskyttelsesområder”. For udpegningen ”Landskabelige beskyttelsesområder” følger det af retningslinje 25 i kommuneplanen, at anlæg og nyt byggeri kun kan placeres i de landskabelige beskyttelsesområder eller således, at det kommer til at påvirke disse, såfremt karakteren, de særlige visuelle oplevelsesmuligheder og tilstanden ikke påvirkes i negativ retning eller forstyrres. Ændret arealanvendelse i det åbne land, såsom skovrejsning, byggeri o. lign., samt udvikling af områderne kan kun finde sted, såfremt det vil styrke områdets karakter, særlige visuelle oplevelsesmuligheder og tilstand. Undtaget herfra er dog områder, som indgår i den regionale råstofplan.

Regionen Nordjylland har hertil bemærket, at afvejningen mellem beskyttelse af landskabelige interesser og varetagelse af råstofinteresser overordnet er foretaget i råstofplanen. Regionen har på baggrund heraf vurderet, at der er tale om en mindre betydende påvirkning af landskabet, som alene har konsekvenser på lokalt niveau. Denne vurdering stemmer overens med et høringsvar fra Morsø Kommune af 13. februar 2018, som er gengivet i indvindingstilladelsens afsnit 4.2.1. Regionen har i øvrigt bemærket, at området er omfattet af udpegningen ”Bevaringsværdige landskaber” i forslag til Morsø Kommuneplan 2017, som indeholder enslydende retningslinje.<sup>6</sup>

Indvindingsarealet omfatter en del af et efter naturbeskyttelseslovens § 3 beskyttet overdrev,<sup>7</sup> hvorfor Region Nordjylland i forbindelse med sagens behandling, og med henvisning til samordningspligten efter råstoflovens § 8, har anmodet Morsø Kommune om at tage stilling til, hvorvidt der kan meddeles dispensation fra bestemmelsens forbud mod tilstandsændring. Kommunen har på baggrund af henvendelsen den 8. maj 2018 meddelt dispensation i henhold til naturbeskyttelseslovens § 65, således at der kan ske råstofindvinding inden for den del af det § 3-beskyttede areal, der er omfattet af tilladelsens indvindingsareal. Dispensationen er meddelt på en række vilkår, som regionen herefter har medtaget i råstofindvindingstilladelsen (vilkår 79-83), som indeholder vilkår om efterbehandling af arealet. Dispensationen fremgår af indvindingstilladelsens bilag D.

Om efterbehandlingen af arealet efter råstofindvinding følger det af tilladelsens afsnit 5.8, at der efterbehandles til delvis naturformål og til delvis landbrugsformål. Videre følger det, at der er fastsat vilkår for skråningshældninger (vilkår 36 og 37), hvorefter der for arealet, der efterbehandles til jordbrugsformål, ikke må efterlades skråning stejlere end 1:7, mens der for arealet, som efterbehandles til naturformål, skal efterlades skråning med hældning 1:1-1:2. Det fastsatte vilkår om hældning på naturarealet modsvarer vilkår i Morsø Kommunes dispensationsafgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 65.

<sup>6</sup> Forslag til Morsø Kommuneplan 2017, retningslinje 24.

<sup>7</sup> Bekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 af lov om naturbeskyttelse med senere ændringer.

Region Nordjylland har i tilladelsens afsnit 5.6 vurderet, at der med den påtænkte efterbehandling er søgt at få indvindingen indpasset i landskabet, som i forvejen er påvirket af aktive og efterbehandlede råstofgrave. Videre følger det om erstatningsarealet for det § 3-beskyttede overdrev, at dette vil blive et markant nyt element i landskabet, der med tiden vil gro til og blive en integreret del heraf.

### *2.3 Råstofgeologiske forhold*

På anmodning fra Viborg Amt foretog GEUS i perioden 1997-1998 en råstofgeologisk undersøgelse af F 5 moler-felt, som omfatter det ansøgte areal. På baggrund af undersøgelserne udarbejdede GEUS i 1998 en råstofgeologisk undersøgelsesrapport.<sup>8</sup> Det fremgår af undersøgelsesrapportens sammenfattende vurdering af molerforekomsten, at det efter opmålingen af F 5 profilen og graverende kan konkluderes, at der forefindes en råstofforekomst, som strækker sig over et areal på ca. 200 meter gange ca. 100 meter og med en stratigrafisk tykkelse varierende fra 10 til 25 meter. En overslagsberegning estimerer molerforekomsten til omkring 400.000 m<sup>3</sup> med forbehold for blandt andet gravedybde og acceptable overjordsmængder. Det følger af rapporten, at F 6 -komplekset er påvirket af en geologisk dobbeltfoldning.

### *2.4 Region Nordjyllands bemærkninger til klagen*

Region Nordjylland har den 12. juli 2018 til klagen bemærket, at støjvilkårene i indvindingstilladelsen er fastsat med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om ekstern støj fra virksomheder. Det anbefales i vejledningen, at der i forbindelse med råstofvirksomheder i det åbne land fastsættes støjgrænser gældende ved nærmest beliggende enkeltbolig, som tager udgangspunkt i de grænseværdier, som gælder for områdetype 3 (blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder).

Region Nordjylland har endvidere bemærket, at det i ansøgningen er oplyst, at der anvendes entreprenørmaskiner med en kildestøj på 105 dB(A), og at det i den daglige administration af råstofområdet generelt antages, at støj fra en entreprenørmaskine, der har en kildestøj på 105 dB(A), på 100 meters afstand uden støjvold falder til 55 dB(A). Støjvolde på mindst 3 meters højde forventes at reducere en kildestøj på 105 dB(A) til 55 dB(A) på 60 meters afstand. Idet klager bor ca. 130 meter fra indvindingsarealet, og der i tilladelsen er fastsat vilkår om støjafskærmning ved opførelse af en 3 meter høj støjvold mod klagers ejendom, har regionen vurderet, at klager ikke vil blive påvirket af støj over de fastsatte grænseværdier. I øvrigt bemærkes, at råstofindvinding op til 30 meter under terræn forventes at have en yderligere støjdæmpende effekt.

<sup>8</sup> GEUS rapport 1998/111, Råstofgeologisk undersøgelse af molerforekomsten ved F 5, Ejerslev, 1998.

Til klagepunktet om støv har Region Nordjylland bemærket, at der i Danmark ikke er fastsat regler om, hvor meget en virksomhed må støve i forbindelse med råstofindvinding. Det må derfor bero på regionens vurdering som tilsynsmyndighed, hvornår der opstår støvgener i et omfang, der kræver iværksættelse af støvdæmpende foranstaltninger. Herudover har regionen henvist til de i tilladelsen fastsatte vilkår.

Region Nordjylland har i forhold til råstofforekomstens omfang bemærket, at råstofforekomsten for det ansøgte areal er estimeret til at udgøre 400.000 m<sup>3</sup> moler på baggrund af den råstofgeotekniske rapport. Estimatet i rapporten er forbundet med usikkerhed, men regionen vurderer, at der har været tilstrækkelig dokumentation for molerforekomsten til at danne baggrund for udlægning af graveområdet i Råstofplan 2016, og til at meddele tilladelse til råstofindvinding.

I forhold til tilladelsens varighed har Region Nordjylland bemærket, at regionen ud fra råstofvejledningen har vurderet, at betingelserne for at forlænge tilladelsens varighed er opfyldt, idet forædlingsprocessen af moler forudsætter betydelige investeringer.

Endeligt har Region Nordjylland i forhold til graveområdets natur- og miljømæssige betydning bemærket, at tilladelsens areal ikke omfatter kystnærhedszonens beskyttelseszone, men ligger inden for kystnærhedszonens planlægningszone i henhold til udpegningerne i forslag til Morsø Kommuneplan 2017. Regionen har i denne forbindelse henvist til kommuneplanforslagets retningslinje 26, hvoraf det fremgår, at:

”I planlægningszonen kan planlægges for byggeri og større tekniske anlæg, der er afhængigt af en kystnær lokalisering eller nødvendigt for at udnytte allerede foretagne samfundsmæssige investeringer.”

Region Nordjylland har på baggrund af kommuneforslagets planlægningszone samt udformningen af retningslinje 26 i forbindelse med VVM-screeningen vurderet, at det ansøgte råstofindvindingsprojekt ikke vil indebære en væsentlig påvirkning af kystlandskabet eller landskabsæstetikken.

## *2.5 Andre bemærkninger til klagen*

Ansøger har den 23. juli 2018 til klagen bemærket, at det ansøgte indvindingsareal ligger i forlængelse af en aktiv råstofindvinding ved F 5 , og derfor er det mest tilgængelige område for ansøgers molerbaserede produktion på Mors.

### **3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse**

#### *3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse*

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle følgende forhold:

- 1) Afvejningen efter råstoflovens § 3
- 2) Tilladelsens varighed
- 3) Vilkår om støv og støj

Efter nævnets vurdering er der ikke med klagen i øvrigt fremkommet forhold, der kan føre til ændringer af førsteinstansens afgørelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at nævnet ved afgørelser efter råstofloven kun kan tage stilling til forhold, der er omfattet af denne lov. Nævnet behandler derfor ikke klagepunktet vedrørende værdiforringelse af klagers ejendom.

#### *3.1.1 Ad 1) Afvejningen efter råstoflovens § 3*

Det fremgår af råstoflovens § 3, at der ved lovens anvendelse på den ene side skal lægges vægt på råstofressourcernes omfang og kvalitet og en sikring af råstofressourcernes udnyttelse samt tages erhvervsmæssige hensyn. På den anden side skal der lægges vægt på miljøbeskyttelse og vandforsyningsinteresser, beskyttelse af arkæologiske og geologiske interesser, naturbeskyttelse, herunder bevarelsen af landskabelige værdier og videnskabelige interesser, rekreative interesser, en hensigtsmæssig byudvikling, infrastrukturen, herunder energiproducerende anlæg, jord- og skovbrugsmæssige interesser, sandflugtsbekæmpelse og risiko for oversvømmelse eller erosion af kysten, fiskerimæssige interesser, ulemper for skibs- og luftfarten samt ændringer i strøm- og bundforhold.

Det er det klare udgangspunkt, at manglende vurdering og afvejning af hensynene i råstoflovens § 3 i forbindelse med afgørelser efter råstoflovens § 7, stk. 1, om tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding, er en væsentlig retlig mangel som fører til, at afgørelsen er ugyldig.

Af råstoflovens § 5a fremgår, at regionsrådet udarbejder en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Råstofplanen udarbejdes på grundlag af regionsrådets kortlægning, jf. lovens § 5, og skal omfatte en periode på mindst 12 år. Efter lovens § 5a, stk. 2, fastlægger regionsrådet på baggrund af en samlet vurdering af udviklingen i regionen og de hensyn, der er nævnt i lovens § 3, de overordnede retningslinjer for råstofindvindingen, herunder udlæg af graveområder og råstofinteresseområder i råstofplanen.

Efter råstoflovens § 7, stk. 1, kræver erhvervsmæssig indvinding af råstoffer tilladelse fra regionsrådet. Efter lovens § 10, stk. 1, skal en tilladelse efter lovens § 7, stk. 1, forsynes med vilkår. Regionsrådets administration af tilladelsesordningen skal ske med udgangspunkt i råstofplanens retningslinjer for råstofindvinding og de i råstofplanen udlagte graveområder og råstofinteresseområder.

Råstofindvinding skal som altovervejende hovedregel foregå i de områder, som er udlagt hertil i råstofplanen, medmindre der er særlige grunde til at fravige dette. Herved sikres, at indvindingen sker efter en samlet overordnet afvejning af de hensyn, der fremgår af råstoflovens § 3. Desuden sikres, at de berørte borgere, myndigheder og erhvervsinteresser inddrages i udpegningen af graveområder, og at man efterfølgende kan regne med, hvor råstofindvindingen vil foregå.

En afvejning af hensynene i råstoflovens § 3 på baggrund af de konkrete forhold kan dog føre til, at der ikke kan meddeles tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding i et udlagt graveområde, eller at der kan meddeles tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding uden for de udlagte graveområder.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder på baggrund af sagens oplysninger, at Region Nordjylland i forbindelse med meddelelse af indvindingstilladelse af 8. juni 2018 har foretaget en lovlige og fornøden inddragelse og afvejning af hensyn og interesser efter råstoflovens § 3, herunder taget de fornødne hensyn til bevarelsen af områdets landskabelige værdier.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet lægger herved vægt på, at det fremgår af indvindingstilladelsen, at Region Nordjylland har taget udgangspunkt i den råstofgeologiske undersøgelse af arealet i sin vurdering af råstofressourcens omfang og mængde,<sup>9</sup> herunder at det fremgår, at der findes en ikke ubetydelig forekomst af moler inden for arealet, hvor den nærmere fastsættelse af omfanget dog er forbundet med usikkerhed.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet lægger endvidere vægt på, at Region Nordjylland i sin vurdering af de landskabelige værdier har taget udgangspunkt i de landskabsoplysninger og udpegninger, som fremgår af Morsø Kommuneplan 2013. Nævnet finder ikke anledning til at tilsidesætte regionens vurdering af de landskabsmæssige forhold, hvorefter der ved den tilladte råstofindvinding er tale om en mindre betydende påvirkning af landskabet, som alene har konsekvenser på lokalt niveau, og at de fastsatte vilkår om efterbehandling af arealet vil indebære, at arealet efterfølgende indpasses i landskabet, som i forvejen er påvirket af aktive og efterbehandlede råstofgrave. Nævnet lægger derudover vægt på, at det ansøgte areal i

<sup>9</sup> GEUS rapport 1998/111, Råstofgeologisk undersøgelse af molerforekomsten ved F 5 , Ejerslev, 1998.

forvejen er præget af tidligere råstofindvinding, og at dette areal i forhold til kystlandskab er beliggende uden for kystforlandet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på den baggrund, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte Region Nordjyllands vurdering efter råstoflovens § 7, stk. 1, jf. § 3.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at det påhviler Region Nordjylland som tilsynsmyndighed at påse, at vilkår fastsat i tilladelser til råstofindvinding overholdes, jf. råstoflovens § 31, stk. 1. Hvorvidt ansøger eller andre råstofindvindere overholder vilkårene i en anden grusgrav i området, kan ikke tillægges vægt ved vurderingen af, om tilladelse til råstofindvinding kan meddeles i nærværende sag. Klage over den måde, hvorpå regionen udøver tilsynspligten, kan indgives til Ankestyrelsen.

### *3.1.2 Ad 2) Tilladelsens varighed*

Efter råstoflovens § 9, stk. 1, kan en tilladelse til indvinding af råstoffer gives for indtil 10 år. I særlige tilfælde kan en tilladelse gives for en længere periode.

Det beror på en konkret vurdering, om en tilladelse kan gives for en længere periode. Natur- og Miljøklagenævnet har i afgørelse af 21. december 2012 udtalt, at det normalt kun vil være indvinding af andre råstoffer end grus, sand og sten, der vil kunne få en tilladelse for en længere periode end 10 år.<sup>10</sup>

Det følger af råstofvejledningen, at sådanne særlige tilfælde f.eks. kan foreligge, hvor indvindingsvirksomheden på basis af de indvundne forekomster udfører en forædlingsproces, der kræver meget store investeringer, og at de pågældende råstoffer ikke, eller ikke uden urimelige omkostninger, vil kunne fremskaffes andetsteds fra. Også andre omstændigheder vil kunne begrunde en tilladelse i mere end 10 år, f.eks. såfremt der kræves meget store arealreservationer for at sikre en virksomheds fortsatte indvinding, eller såfremt der kræves meget betydelige investeringer i indvindingsvirksomheden, som derfor har behov for at være sikret forsyninger i en længere periode.<sup>11</sup>

Region Nordjylland har i indvindingstilladelsens afsnit 5.2 anført, at der er tale om en indvindingsvirksomhed, som på basis af de indvundne forekomster udfører en forædlingsproces, der kræver meget store investeringer, og som derfor har behov for at være sikret forsyninger i en længere periode. På den baggrund har regionen vurderet, at betingelserne for at meddele en

<sup>10</sup> Sagsnr. NMK-220-00046.

<sup>11</sup> Naturstyrelsens vejledning, Administration af Råstofloven, september 2012, side 67, afsnit 10.2.1.

tilladelse af længere varighed end 10 år er opfyldt, og at det med det nuværende kendskab til området vil være realistisk, at indvindingen på det ansøgte område kan afsluttes i løbet af 15 år.

Miljø- og Fødevareklagenævnet er på baggrund af sagens oplysninger ikke enig med Region Nordjylland i, at der konkret foreligger et tilfælde, hvor der er tale om en forædlingsproces, der kræver meget store investeringer. Nævnet har ved denne vurdering lagt vægt på, at det af sagens oplysninger fremgår, at ansøger allerede råder over egnede og nærliggende fabriksfaciliteter til at udføre den nødvendige forædlingsproces af råstofferne.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på den baggrund, at der ikke foreligger et sådant særligt tilfælde, at udgangspunktet i råstoflovens § 9, stk. 1, om at tilladelsen gives for en periode på 10 år, bør fraviges. Nævnet ændrer derfor indvindingstilladelsens vilkår 13, således at tilladelsen gælder for indvinding af 60.000 m<sup>3</sup> moler pr. år over en 10-årig periode.

#### *3.1.3 Ad 3) Vilkår om støv og støj*

Efter råstoflovens § 10, stk. 1, nr. 1, skal Region Nordjylland i en råstof-tilladelse bl.a. fastsætte vilkår, der tager sigte på at begrænse de miljømæssige gener af indvindingen, herunder støv- og støjgener i forhold til naboer.

##### *Vilkår om støv*

Region Nordjylland har i indvindingstilladelsen stillet vilkår 76-78 med henblik på begrænsning af bl.a. støvgener. Regionen kan herefter kræve udførelse af støvmålinger, og kan efter nærmere anvisning kræve støvbe-kæmpende foranstaltninger iværksat, herunder vanding af gravefronter, la-gerbunker, interne veje mv., samt renholdelse af interne veje.

Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at de af Region Nordjylland fastsatte vilkår vedrørende støv, er egnede til at begrænse støvgener fra råstof-indvindingen. Nævnet finder derfor ikke grundlag for at tilsidesætte de af regionen fastsatte vilkår.

##### *Vilkår om støj*

Region Nordjylland har i indvindingstilladelsen stillet vilkår 25 og 63-70 om støj. Heraf fremgår bl.a., at der skal anlægges en mindst 3 meter høj støjvold af muld eller overjord, der placeres mellem indvindingsarealet og de nærmeste beboelsesejendomme. Hertil kommer, at der er fastsat grænseværdier for råstofgravens eksterne støjniveau, og fastsat vilkår om, at såfremt der fremkommer klager over støjgener, eller Region Nordjylland i øvrigt finder det nødvendigt, kan regionen kræve, at indvinderen, for egen regning, får udført akkrediterede støjmålinger eller beregninger af støjniveauet. Hvis målingerne eller beregningerne viser, at støjen er højere end tilladt, skal indvinderen sørge for, at støjen dæmpes, og at der udføres nye målinger eller beregninger som dokumenterer, at støjen derefter ligger indenfor det tilladte.

Region Nordjylland har vurderet, at de fastsatte støjgrænser for driftsfasen af råstofgraven vil kunne overholdes.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte eller ændre de af Region Nordjylland fastsatte vilkår om støj. Nævnet har lagt vægt på, at vilkårene er i overensstemmelse med de vilkår, som almindeligvis fastsættes med henblik på begrænsning af støjgener, og at vilkårene er fastsat i overensstemmelse med anbefalingerne i råstofvejledningen<sup>12</sup> og Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om ekstern støj fra virksomheder.

Det bemærkes, at det påhviler Region Nordjylland som tilsynsmyndighed at påse, at vilkår fastsat i tilladelser overholdes, jf. råstoflovens § 31, stk. 1. Klage over den måde, regionen udøver tilsynspligten, kan indgives til Ankestyrelsen.

### 3.2 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr, jf. § 2, stk. 2, nr. 1.

### 3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Region Nordjyllands afgørelse af 8. juni 2018 om tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer på dele af matr.nr. F 3 , A 1 i Morsø Kommune ved adressen A 4 7900 Nykøbing Mors, med følgende ændring:

Vilkår 13 ændres til:

”13. Tilladelsen gælder kun indvinding af 60.000 m<sup>3</sup> moler pr. år over en 10-årig periode.”

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest 3 år efter Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse, jf. råstoflovens § 10, stk. 7. Tilladelsens varighed regnes tilsvarende fra datoen for denne afgørelse.

<sup>12</sup> Naturstyrelsens vejledning, Administration af råstofloven, september 2012.